

KOBBERSTIKKEREN
GERHARD LUDVIG LAHDE

Af
LOUIS BOBÉ

At *G. L. Lahdes* Navn endnu erindres, skyldes især den tids-historiske og topografiske Interesse, der knytter sig til hans kolorerede, virkningsfulde Stik, forestillende Scener fra Københavns Brande 1793 og 1795, især dog fra Bombardementet 1807, udførte efter Tegninger af *Eckersberg*, og som langt ned i forrige Aarhundrede hørte til Vægprydelserne i mange gamle Hjem. Disse Prospekter som ogsaa hans københavnske Klædedragter («Det daglige Liv i København», 1808 i 3 Hefter), efter Senns Tegninger, hører nu i de oprindelige Tryk og den originale Farvelægning til de højt betalte Sjældenheder. Velkendte er ogsaa Lahdes talrige, efter hans egne Sølvstifttegninger kobberstukne Portrætter af Samtidige («Samling af fortjente danske Mænds Portrætter», 1798—1806 i 3 Hefter):

Lahde var en overmaade flittig Mand,aarvaagen overfor aktuelle Begivenheder og Publikums Smag i Forening med Forretningstalent og Bjergsomhed. Som talrige Bønskrifter fra hans Haand viser, var han en ihærdig Supplikant i sine Henvendelser til forskellige Pengeinstitutioner saasom Finanskollegiet, Fonden ad usus publicos og Kronprinsens Chatokasse, og han bad sjældent forgæves. Slaget paa Rheden og Englands brutale Overfald paa Hovedstaden vakte hos Lahde som hos mange andre indvandrede Tyskere et umiskendeligt dansk Borgersind, og han har ved sin ihærdige Agitation for Rejsningen af et Mindesmærke paa Holmens Kirkegaard for de Faldne af 2. April Krav paa Anerkendelse. Udnævnt til kongelig Hofkobberstikker den 20. Sept. 1799 blev der fra 1. Jan. Aaret efter tillagt ham en aarlig Gage af 250 Rdlr. Fonden ad usus publicos,¹ hvis Direktører, Statsministrene Grev *E. H. Schimmelmann* og Grev *C. D. Reventlow*, var Lahde i høj Grad bevaagne, og støttede ham rundeligt gennem Aarene.

---

¹ Fonden ad usus publicos I, 180, II, 49, 61, 91, 166.

Saaledes fik han i 1796 et Forskud af 200 Rdl. til Stikning af et Portræt af Hertuginde *Louise Augusta* af Augustenborg, i 1798 en Gratifikation af 100 Rdl. til Kobberpladens Fuldførelse og i 1807 at det fornævnte Forskud eller Laan skulde afskrives som eftergivet. Fremdeles fik han i 1802 en Understøttelse af 200 Rdl. til Købet af den afdøde Kobberstikker *J. J. Bruuns* Trykkepresser til Brug ved det ham paalagte Arbejde at stikke i Kobber og aftrykke paa Pergament Diplomer for Riddere af Elefanten og Dannebrog.² Aaret efter tilstodes der ham 500 Rdl. til at foretage en Kunstrejse til Dresden, Wien, Paris og London i det Øjemed at lære de største Mestre i Kobberstikkunsten og deres praktiske Haandgreb at kende for at kunne uddanne unge Mennesker i Kunsten. I 1805 fik han udbetalt 450 Rdl. for 5 Kobberplader til *P. E. Müllers* Afhandling om de ved Gallehus fundne Guldhorn.

En til Fonden senest i 1811 indgiven Ansøgning om en Understøttelse af 500 Rdl. SHC aarlig i to Aar til en Udenlandsrejse indbragte Lahde kun en Gratifikation af 300 Rdl., idet Direktionen, som det hedder, »uden at miskende Lahdes Flid og gode Vilje ikke kan dølge, at den ej anseer ham som nogen udmærket Kunstner og ogsaa holder for, at han er over den Alder, da der kunde ventes betydelige Fremskridt af ham paa Kunstens Bane.«

Uafhængig af den Liberalitet, Fonden ad usus publicos saaledes viste ham gennem Aarene, fandt han yderligere økonomisk Støtte fra Statens Finanser og Kronprinsen (senere Kong Frederik VI).³ Allerede i 1800 ansøgte han om Gageforhøjelse og indsendte en Liste over de af ham hidtil udførte Stik, hvilke genfindes i den nedenfor meddelte Fortegnelse af hans Arbejder indtil 1813, med Undtagelse af Portræter af Prof. *Christiani* og Superintendent *Adler*, »tegnede efter Naturen«. Særligt nævner han de Portræter, han Tid til anden har forelagt Kronprinsen, deriblandt et af Grev *A. P. Bernstorff*, overrakt paa Begravelsesdagen, Sølvstiftegninger af Prins *Carl* og Kronprinsen »tegnet i Foraaret, nu stukket i Kobber« og General *Huths* Portræt. Lahdes Andragende blev honoreret med et Gratiale af 200 Rdl. I 1806 androg han om et Forskud af 300 Rdl. til en Rejse til Holsten for at samle Materiale og Tegninger til fremtidige Kobberstikværker og til sin Samling af Portræter, i hvilken han bl. a. savner Superintendent *Adler*, *Guldberg*, Prof. *Hegewisch* og *Carsten Niebuhr*. Finanskollegiet mente ikke at Ansøgeren var tjent med et Forskud, men tildelte ham en Rejseunderstøttelse af 100 Rdlr. een Gang for alle.

Utvivlsomt har Lahde bidraget til Fremme af Tegneundervis-

² I 1800 udgav Lahde Bruuns »Danske Købstæder« og »Danske Prospekter«.

³ *Finanskoll. Journal* 1800, 574, 973; 1806, 820; 1813 B 741.

ningen i Skolen og Hjemmet ved de af ham udgivne praktiske Vejledninger, den tidligste, »Tegnebog for Ungdommen« (1799—1803). I 1813 søgte han om Støtte til Udgivelse af en »Lærebog i Tegnekunsten«, beregnet paa tre Bind med Kobbere og Text. Først i 1818—19 udkom dette Værk med Titlen »Elementærværk i Tegnekunsten«. Vedlagt denne Ansøgning er den hosstaaende aftrykte Fortegnelse over Lahdes samlede Produktion, »hvoraf man skal kende hans Virksomhed, lig et Træ, der kendes bedst paa de Frugter det bærer«.

I Gothersgaden No. 125
hos G. L. Lahde, Hof-Kobberstikker
faaes
følgende Kobberstykker og Bøger.

Abraham og Hagar, stukken i Kobber, for Konstacade-
miets Guldpræmie, 1792; efter et Malerie fra det kongl.
Konstkammer. Stor Folio ..... 3 Rd.

Abraham med alvorlig Mine betyder *Hagar*, at han for Huusfredens Skyld ikke længere kan beholde hende hjemme. Hun bebrejder ham med Vrede hans nærværende ukjærlige Adfærd imod sig og sin Søn *Ismael*, som synes forundret over den forandrede Behandling. Udstyrede med Vand og Brød drives begge ud i Ørken. 1. Mose Bog 21. V. 10. 14.

Pr. W. *Hennings's* Portræt efter Juel, 1793. 4to..... 1 Rd.
Tvende Kobbere af *Christiansborgs Brand*. 1794. 4. à 2 ell. 4 Mark.

Det ene viser: Brandens Begyndelse om Aftenen Kl. 8.

Det andet: Brandens Overmagt om Natten Kl. 3.

Branden i Kjøbenhavn, fra 5. til 7. Juni 1795. 4. med 6
sorte eller illuminerede Kobbere, indh[eftet] ..... 2 eller 4 Rd.
Doctor J. G. *Marezolls* Portræt, 1796. 4..... 1 Rd.
H. D. *Hertugen af Augustenborgs* Billede i heel Figur, ef-
ter A. *Graff*, 1796. Stor Folio ..... 4 Rd.
H. K. H. *Arvepr. Sophie Frederike*, pegende paa et Land-
kort for sin elskede Søn H. H. *Prinds Christian*, 1797. 4.
(tegnet efter Naturen af ham) sort eller illumineret... 1 eller 2 Rd.

Med Verset:

»De Nationers Agt og Kjærlighed at vinde,
Den ømme Moder bad sin haabefulde Søn:
»I denne Tid vil du din Lyst, din Hæder finde,
Det for min Omhu er en sød, en værdig Løn.

Samling af fortjente danske Mænds Portrætter med biographiske Efterretninger, 3 Bind 8vo. 1798, 1799, 1801 à 2 Rd.

indeholder: Bernstorff, Birkner, Ryberg, Saxtorff, Balle, Huth, Suhm, Wiedewelt. Anker, Baden, Baggeseu, Tode.

H. K. H. *Dronningens* Portræt, 1799. 4. med Verset: ... 1 Rd.

Dit Smil er alle Dyders Tolk.
Lyksalig Prinds! Lyksaligt Folk.

Tegnebog for Ungdommen, 1 Hefte med 12 Kobbere
1800, Folio ..... 2 Rd.

At elske Konsterne, forædler vore Sæder.

Billedsprog for Børn, med lette Figurer til Efterligning, 4. 1 Rd.

Danmarks Kiøbstæder i 24 Kobber af J. J. Bruun med danske og tydske Beskrivelser; Folio, indheftet ..... 4 Rd.

Danmarks Slotte i 24 Kobber af J. J. Bruun, med Beskrivelser; Folio indheftet ..... 4 Rd.

Kiøbenhavn's Prospecter i 12 Kobber af J. J. Bruun, med Beskrivelser, Folio indheftet ..... 4 Rd.

Anna Colbiørnsen, Rolf Krage, Hans Madsen, 3 store historiske Kobbere af Prof. E. Paulsen; hvert ..... 1 Rd.

Udsigt ved stor Elven, et norsk Landskab af Samme; sort eller illumineret, 4. .... 3 Mk. eller 1 Rd.

H. K. H. *Hertugindeu af Augustenborgs Billede* i heel Figur, efter A. Graff, 1801 Stor Folio ..... 4 Rd.

Skjærtorsdag, den 2. April 1801, af Professor Sander, med Kobber over Slaget paa Kjøbenhavn's Reed, 4. indheftet 3 Mk.

Indtægten bestemtes til et Minde paa de Faldnes Grav.

Planen af Kjøbenhavn's Reed, med Forklaring, 4. .... 1 Mk.

Afbildning paa Hæderstegnet, d. 2. April 1801, og Fortegnelse paa Dem, der modtog det, den 2. April 1802, 8. indheftet ..... 2 Mk.

Theoretisk-Praktisk Anvisning til at tegne og male Blomster, med 12 Kobbere og Farve. Tabelle 1803. Folio, illumineret; indheftet ..... 2 Rd.

H. M. *Kongens Portræt*, 1803, 4. .... 1 Rd.
med Verset:

Dit Værd, o Prinds, er Tronens Glands, det Hytten selv kan fryde,
Du ømme Fader, Mand og Helt, Dig Folkets Hjerter lyde.

Efterretninger om deres Fordefærd, som faldt d. 2. April, med Kobberet af Gravmindet, 1804. 8. .... 1 Mk.

Mad. Heger som Dyveke, 1805, 8. .... 3 Mk.

Portrætter med Biographier af Danske, Norske og Holstenerne, 8. 1805. 1806. 6 Hefter ..... à 4 Mk. 8 B

indeholder: Abrahamson; Callisen; Nord. Bruun; Fabricius; Bastholm; Pfingsten.

Galls Organer. Kobber og Text, 1805, 8. .... 1 Mk.
Krigs Scener af 1805, 4 raderede Skidser, 4 Rd. .... 1 Rd.
Mad. Schall som Nina i heel Figur, 1805, sort eller illumineret; 4. .... 3 Mk. eller 1 Rd.
 Jfr. *Astrup som Ida*, 1806, ligl.; 4. .... 3 Mk. eller 1 Rd.
Klædedragter i Kjøbenhavn 1806, 3 Hefter 4. i hvert Hefte 6 illuminerede Figurer ..... à 4 Rd.
Kjøbenhavns Belejring 1807 med Grund-Plans, 4. indehæftet ..... 1 Rd.

— Quæ ipse — vidi.

Vor-Frue-Taarns Brand, Natten mellem 4. og 5. Sept. 1807, seet fra Landmærket; Folio 1808, sort eller illumineret ..... 2 eller 4 Rd.

Kjøbenhavns sidste Bombardements-Nat, seet fra Christianshavn, stor Folio, 1809, sort eller illumineret ... 5 eller 10 Rd.

Som Sidestykke udkommer dertil:

Kjøbenhavns Ruiner efter Bombardementet.

Gravmindet over de i Kampen d. 2. April 1801 faldne Fædrelands Forsvarere. Fortegnelse paa Dem, der bidroge dertil; med Regnskab over Indtægt og Udgift, 4. 1810. indh. ..... 1 Rd.

Foruden eller med Kobberet.

Hædersminde; opreist paa Søetatens Kirkegaard ..... 5 Rd.
 stor Folio, med Underskrift:

Den Hæder Heltemodet gav,

Den straaler over Tid — og Død — og Grav.

Under Arbeide er:

Mindesmærker ved Kjøbenhavn, med biographiske Efterretninger, 1 Bind. 4 indeholder: Aasheims, Abildgaards, Augustins, Avenmanns, Carstens's, Hviids, Kalls, Preislers, Rothes, Samsøes, Tu-teins, Vahls og Waages Monumenter.

O venlige Grav! i din Skygge boer Fred,
 Din tause Indbygger af Sorger ej veed.